

Digiriik ja maamajandus – kuidas avalik sektor loob eeldused digipöördeks?

Rivo Noorkõiv

26. veebruar 2026

rivo@geomedia.ee

Ettekande fookus

- Avaliku sektori roll ja initsiatiivid digivaldkonnas
- Riigi arendatavad digilahendused ja digitaristu maamajanduse toetamiseks (registristrid, teenused, andmebaasid)
- Andmepõhine otsustamine, kuidas avalik sektor saaks luua rohkem lisandväärtust maamajanduse toetamiseks

Interneti kasutajad Eestis 2025

- **93,2%** kogu elanikkonnast interneti kasutajad
- **97,1%** mobiilsideühendustest lairibaühendused (3G/4G/5G).
- **73,1%** aktiivset sotsiaalmeedia kasutajat, suurimad platvormid: YouTube (989 tuhat), Facebook (706 tuhat), Instagram (482 tuhat)
- e-kaubanduse kasutajaid vanuses 16-74 linnalistes asustuspiirkondades 556,1 tuhat ja maalistes asustuspiirkondades 208,5 tuhat
- **79%** Eesti kodanikest leiab, et **avalike ja erateenuste digitaliseerimine teeb elu lihtsamaks.**

<https://datareportal.com/reports/digital-2025-estonia>

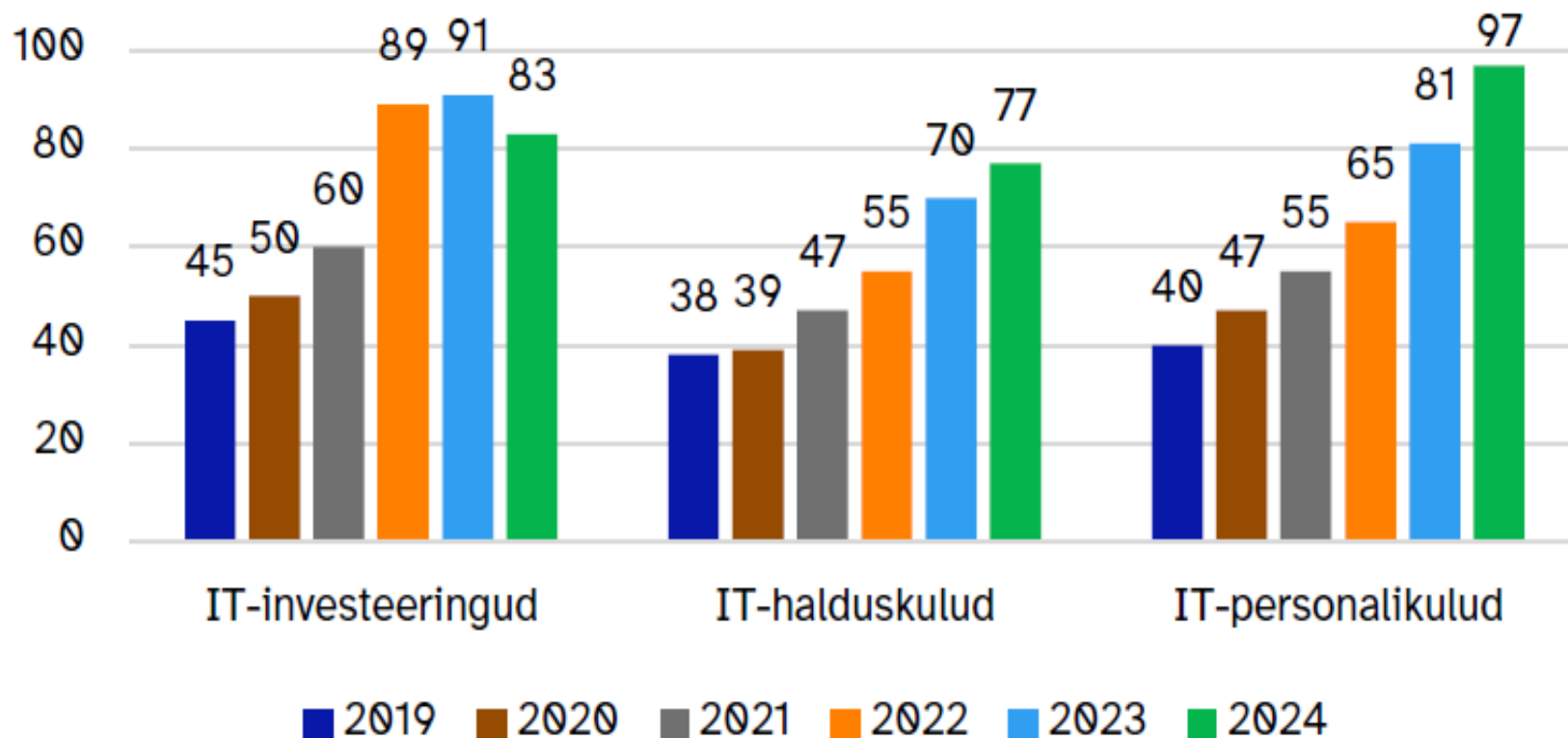
https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/factpages/estonia-2025-digital-decade-country-report?utm_source=chatgpt.comhttps://andmed.stat.ee/en/stat/majandus__infotehnoloogia__infotehnoloogia-leibkonnas/IT35/table/tableViewLayout2https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/factpages/estonia-2025-digital-decade-country-report2fig

GEOMEDIA

Riigi IT-kulud aastatel 2019-2024 (miljonit eurot)

Allikas: SAP BO (Business Objects) aruandlussüsteem ja saldoandmike süsteem

Eesti digiteenused maamajandusele I

1. **PRIA e-keskkond:** põllumassiivide register, loomade register, erimärgistatud diislikütuse õigustatud isikute register, põldude haldamise teenus, e-põlluraamat, toetuste taotlemine
2. **Metsanduse digiteenused.** Metsateatis ja metsaregister, metsanduse taotlused
3. **Keskkonna ja looduskaitse digiteenused.** Vesi, jäätmed maapõuevarad, õhk, Natura 2000, keskkonnaregistrid

Eesti digiteenused maamajandusele II

4. Maa-ameti geoportaal ja kaardirakendused.

Teenused: katastrikaart, ortofotod ja satelliidipildid, mullastiku ja maakatte info, maaparandussüsteemid, piirangute ja kaitsealade kaardid

5. e-riigi üldteenused maaettevõtjale. Äriregister, Maksu- ja Tolliamet, e-arved ja digiallkiri, riigihanked

6. Ilma- ja kliimaandmete teenused. Ilmaprognoos, radaripildid, satelliidipildid, kliimariskide prognoosid

7. Eesti.ee portaal, mis koondab infot Eesti teenuste kohta –eraisiku ja ettevõtja teenused, sündmusteenused

Peamised väljakutsed maamajanduse digilahendustes

- Registrite “silotornide” loogika murdmine
- Maa kasutuse (metsandus, põllumajandus, energeetika, looduskaitse) digilahendused, maa väärtuse ökoloogiline ja majanduslik hindamine
- Planeerimisprotsesside lihtsustamine ja kiirendamine
- Kliimamuutuste surve prognoosimine
- Regionaalse ebavõrdsuse ja hajaasustuse kulukuse vähendamine – teenustele digiligipääsetavus ja võrdsed võimalused

Digistrateegia peaks keskenduma integreeritud, andmepõhisele ja tulevikukindlale maamajandusele

GEOMEDIA

Digitaliseerimise arenguplaanid I

- **“Euroopa digikümnnend: 2030. aasta digieesmärgid”** - digioskused, turvaline ja kestlik digitaristu, avalike teenuste ja ettevõtete digiüleminek
- **“Digiühiskonna arengukava 2030”** keskendub kolmele valdkonnale: digiriik, ühenduvus ja küberturvalisus
- **“Digiühiskonna programmi aastateks 2024–2027”** - disainmõtlemist soosivate tööriistade pakkumine, parimate praktikate jagamine ning andmete kvaliteeti tagav andmehaldus, et muuta kodaniku suhtlus riigiga läbivalt paremaks ja lihtsamaks.

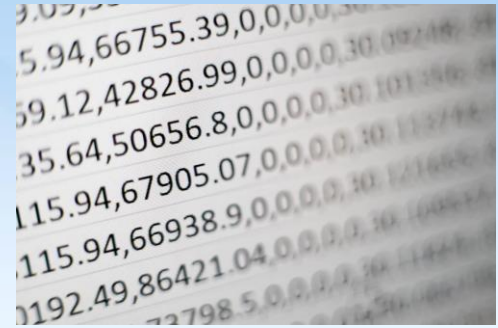

Digitaliseerimise arenguplaanid II

- **“Digilahendused igas eluvaldkonnas”** - teaduspõhised lahendused uute ja paremate toodete ja teenuste tarvis
- **“Eesti 2035”** liikuda aruka, hooliva, koostööle orienteeritud ja uuendusmeelse ühiskonna poole
- **“Nutikas Eesti”** Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu visioon infoühiskonnast 2035- innovaatiline ja kestlik majandus, nutikas rahvas, julge visiooniga riik
- **“Personaalne riik”** - individuaalsetele eripäradele vastavaks kohandatud avalike teenustega riik

Eesti digiambitsioon

- Riigi täielik ümberkujundamine andmepõhiseks, proaktiivseks ja turvaliseks digitaalseks ökosüsteemiks
- Ambitsioon et riik „mahuks taskusse“, 100% digitaalsed avalikud teenused veebis ja mobiilis - füüsiline asjaajamine on erand, mitte norm
- Avalikud teenused oleksid kasutaja-sõbralikud ja kõikjal kättesaadavad

Kesksed lahendamist vajavad teemad riigi digivaldkonnas

- Küberturvalisus ja süsteemide töökindlus - avalik vastutus ja usaldus, andmete ja teenuste universaalne kättesaadavus, õiguslik siduvus
- Süsteemide integreeritus ja koostalitlusvõime
- Andmekaitse ja isikuandmete privaatsus
- Õigusruumi ajakohastamine
- Tehisintellekti ja andmeanalüütika rakendamine
- Digilõhe vähendamine ja digiteenuste kättesaadavus
- Rahastamine ja IT arenguks ressursside kindlustamine

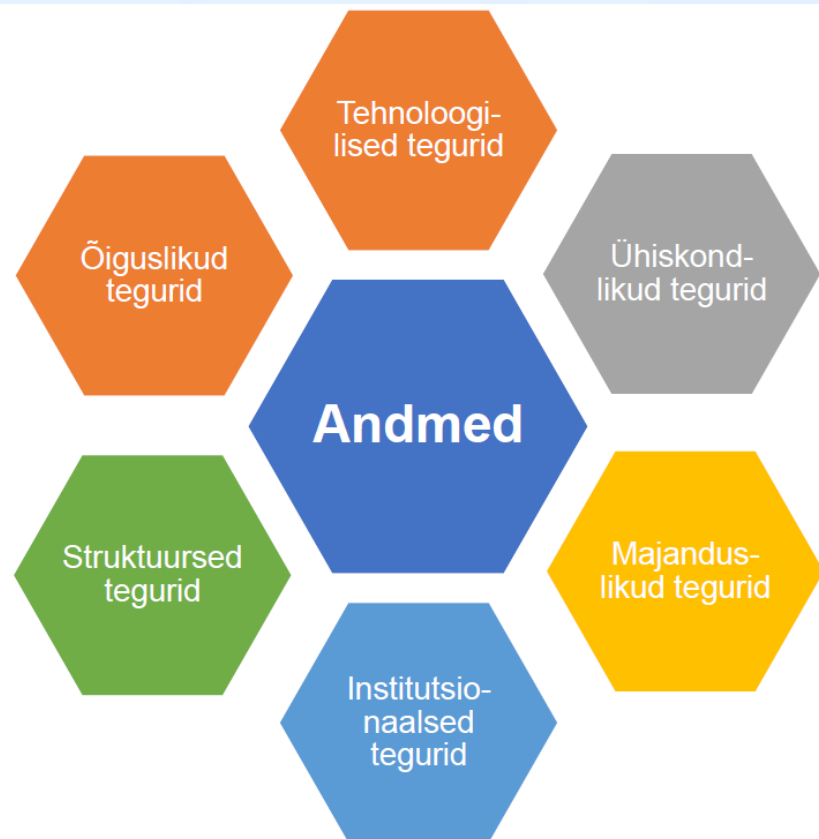
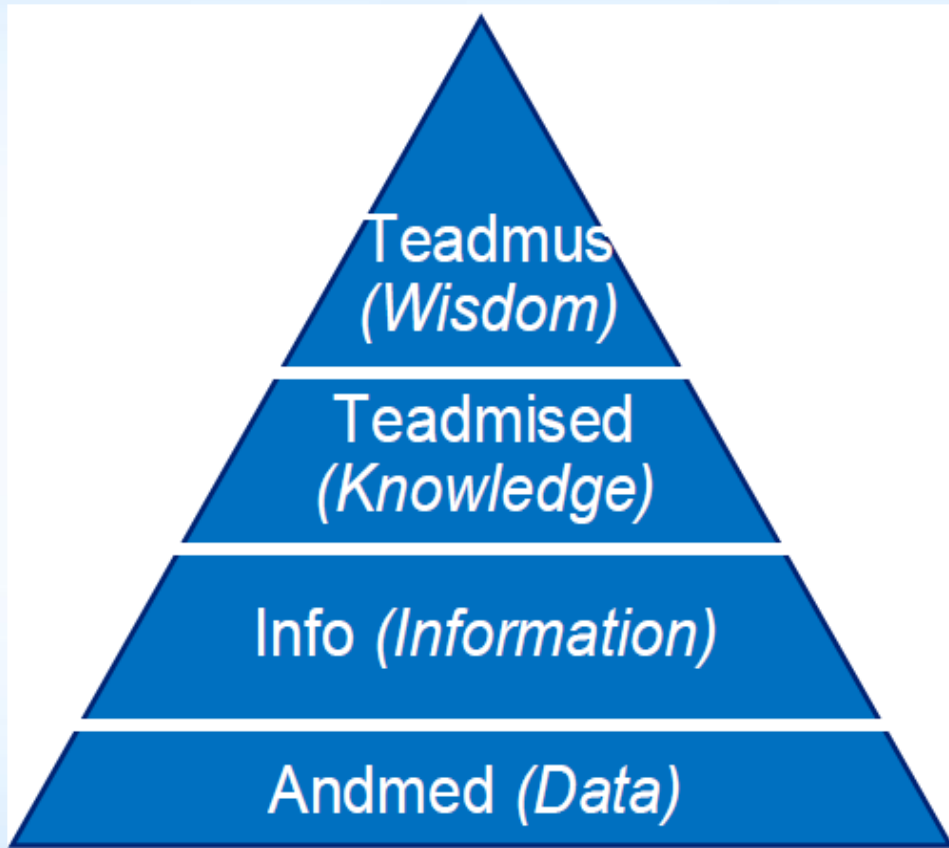

Hea maamajanduse digipraktika

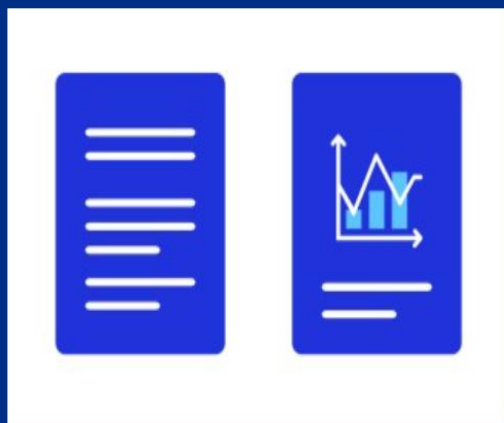
- Integreeritud registrid (katastri + omandi + ruumiandmed) - kvaliteetsete andmetega tagamine
- 3D- ja kihiline ruumiandmestik, asendada kitsalt sektorpõhine lähenemine
- Automatiseeritud hindamine ja maksustamine –näiteks maa hindamine, süsnikusidumine, üleujutuste majanduslik mõju hindamine jms
- Satelliit- ja kaugseire muutuste järgimiseks ja konfliktide ennetamiseks
- Täielikult digitaalsed töövood (ilma paberita)
- Standardid ja avalik õigusruum
- Andmepõhine otsustamine reaajas andmetel

Andmepõhisus ja seda mõjutavad tegurid

KOV teenustasemete hindamine

Omavalitsuse detailsel töölaual saab valida konkreetse omavalitsuse ja valdkonna ning uurida täpselt, mis on tehtud ja mis tegemata.

Vali omavalitsus ning vaata tema hariduse, jäätmemajanduse, keskkonnakaitse, kultuuri ning teiste avalike teenuste taset ja kõiki hindamiskriteeriume.

Valdkonna ülevaade annab pildi ühe valdkonna olukorrast omavalitsuste üleselt. Töölaud võimaldab vaadata kõikide valdkondade detailseid üksikasju.

18 valdkonda ja üle 700 mõõdiku

Trendid andmete kasutuses

- Mugavuse ja privaatsuse kompromiss
- Andmete kasutusväärtuse kasv - kontroll inimese käitumise üle, eesmärgiga seda jälgida, kirjeldada, ennustada ja suunata
- Digilõhe erineva võimekusega inimeste võimaluste vahel
- Isikuandmete müük või nõusolekutel põhinev andmete jagamine

Digiareng maamajanduses

- Digiareng maamajanduses ei ole lihtsalt “rohkem IT-d”, vaid võimalus muuta kogu maaelu ja põllumajanduse toimimine targemaks, tõhusamaks ja kestlikumaks

Saame:

- Parendada tootlikkust, keskkonnasäästlikkust, riskijuhtimist – maa kui strateegiline ressurss
- Parendada teenuste kättesaadavust ja vähendada halduskoormust
- Toetada innovatsiooni ja konkurentsivõimet – reageeriv haldus

Digilahendused ettevõtluses

Tööstus revolutsiooni kandvad tehnoloogiad, sh:

- asjade Internet (*IoT*);
- pilvandmetöötlus (*Cloud computing*);
- TI ja masinõpe (*AI and machine learning*);
- servtöötlus (*Edge computing*);
- küberturve (*Cybersecurity*);
- reaalmaailma simulatsioonid (*Digital twins*).

Tehisintellekti kasutas 2024. aastal Eesti ettevõtetest 13,89% (2023 - 5,19%) ja pilvandmetöötlust kasutub 52,6% (EL 38,7%)

Kokkuvõtteks

- Maamajandus ei ole IT-projekt vaid riigi andmepõhise ruumilise tuleviku kujundamine
- Maamajandus ei ole enam kitsas haldusvaldkond vaid riigi kestlikkuse alus: toidujulgeolek, energiajulgeolek, kliimakindlus, regionaalne tasakaal
- Digilahenduste elluviimine nõuab kõigi osapoolte koostööd ja vastastikku toetamist
- Tagada spetsialistide ettevalmistamine - ruumiandmete analüütikud ja andmearhitektid

Aitäh kaasa mõtlemast!

